

Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων, Διερεύνηση της βοσκοϊκανότητας και της ικανότητας ύδρευσης κτηνοτροφικών ζώων των Μεσογειακών Εποχικών Λιμνίων – Περίληψη.

Τα Μεσογειακά Εποχικά Τέλματα ή Λιμνία (Mediterranean temporary Ponds – MTP's) είναι οικότοποι προτεραιότητας του δικτύου Φύση 2000 με κωδικό 3170*. Ορίζονται σαν αβαθή κοιλώματα του εφάφους τα οποία κατακλύζονται με νερό κατά τη διάρκεια των βροχοπτώσεων το οποίο διαρκεί λίγες εβδομάδες ή μήνες μέχρι το τέλος της ανοίξης ή του καλοκαιριού η δε χλωρίδα τους κυριαρχείται από Μεσογειακά θερόφυτα και γεώφυτα τα οποία ανήκουν στους συνδέσμους (alliances) *Isoetion*, *Nanocyperion flavescens*, *Preslion cervinae*, *Agrostion salmanticae*, *Heleochoion* and *Lythron tribracteati*. ("Interpretation Manual of European Union Habitats" European Commission, DG Environment – Nature and Biodiversity).

Εκτός από χλωριδικό ενδιαφέρον τα εποχικά λιμνία φιλοξενούν επίσης διάφορα είδη πανίδας (αρθρόποδα, ασπόνδυλα κλπ) καθώς επίσης λειτουργούν και ως τόποι προσέλκυσης της ορνιθοπανίδας και κυρίως των αποδημητικών πτηνών. Από λιβαδοπονική αποψη τα εποχικά λιμνία χαρακτηρίζονται ως φυσικά λιβάδια παράγουν υψηλής αξίας βοσκήσιμη ύλη και βόσκονται με τον ίδιο τρόπο που ασκείται η βόσκηση στην ευρύτερη περιοχή.

Η παρούσα μελέτη έχει ως αντικείμενο την διερεύνηση της βοσκοϊκανότητας των εποχικών λιμνίων καθώς και την ικανότητα παροχής πόσιμου νερού για την ύδρευση των κτηνοτροφικών ζώων. Από την εθνική και διεθνή βιβλιογραφία και έρευνα είναι γενικά αποδεκτό από ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών ειδικοτήτων ότι η κανονική βόσκηση όχι μόνο δεν υποβαθμίζει τα φυσικά οικοσυστήματα αλλά ασκεί ευεργετική επίδραση στη λειτουργία τους (B. Παπαναστάσης, B. Νοϊτσάκης 1992). Φαινόμενα υποβάθμισης εμφανίζονται μόνο όταν υπάρχει υπερβόσκηση με όλα τα δυσμενή επακόλουθα τα οποία εντοπίζονται κυρίως:

1. Στην έντονη αποφύλλωση της φυσικής βλάστησης.
2. Στον περιορισμό της ικανότητας των φυτών στην παραγωγή σπόρων.
3. Στην υποβάθμιση του εδάφους λόγω συμπίεσης και κατακερματισμού της συνοχής του με επακόλουθο τη διάβρωση.

Στην περίπτωση των εποχικών λιμνίων ακόμα και όταν η βόσκηση στην ευρύτερη περιοχή είναι κανονική είναι δυνατόν να εμφανίζονται φαινόμενα υπερβόσκησης λόγω του ότι τα λιμνία λειτουργούν ως εστίες προσέλκυσης των κτηνοτροφικών ζώων τόσο εξαιτίας της υπαρξης του νερού όσο και εξαιτίας της πλούσιας βοσκήσιμης ύλης την οποία παράγουν. Έτσι τα ζώα να παραμένουν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα περίξ του λιμνίου με αποτέλεσμα αυτό να υπερβόσκειται (φωτογραφίες 1, 2).

Σκοπός της μελέτης είναι η μέτρηση της βοσκοϊκανότητας και της βοσκοφόρτωσης των λιμνίων με στόχο την αποσυμφόρησή τους από ένα αριθμό ζώων με τη λήψη κατάλληλων διαχειριστικών μέτρων και την κατασκευή εναλλακτικών σημείων ποτισμού των ζώων στην ευρύτερη περιοχή.

Συμπεράσματα

- 1.** Τα λιμνία στο Ελαφονήσι δεν αποτελούν εστίες προσέλκυσης για την ύδρευση των ζώων γιαυτό το λόγο και δεν εμφανίζονται έντονα φαινόμενα υπερβόσκησης. Το ποσοστό υπερβόσκησης που εκτιμήθηκε (28.81%) δεν διαφέρει κατα πολύ από την υπερβόσκηση που υπάρχει στην ευρύτερη περιοχή. Επιπλέον το διαθέσιμο νερό για την ύδρευση των ζώων είναι ελάχιστο σε σχέση με τις ανάγκες των ζώων της περιοχής διαρκεί δε ελάχιστα και μόνο κατά τη διάρκεια των βροχοπτώσεων.
- 2.** Στον Ομαλό λόγω του ότι το λιμνίο αποτελεί μια από τις κύριες πηγές ύδρευσης των ζώων η υπερβόσκηση (72.9%) είναι μεγάλη και θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την αποσυμφόρηση του λιμνίου. Η ικανότητα του λιμνίου για ύδρευση των ζώων που υπολογίσθηκε (5.515 ζώα) είναι μικρότερη από τον αριθμό των ζώων που υδρεύονται από το λιμνίο.
- 3.** Στον Κουρνά αν και δεν κατέστη δυνατόν να μετρηθεί το ποσοστό βόσκησης η υποκειμενική εκτίμηση είναι ότι δεν υπάρχει υπερβόσκηση. Η κτηνοτροφική εκμετάλλευση που βρίσκεται βόρεια του λιμνίου χρησιμοποιεί την γεωργική έκταση που έχει στη διαθεσή της για σπορά κτηνοτροφικών φυτών και παραγωγή τροφής για τα ζώα. Επίσης το λιμνίο δεν συνεισφέρει καθόλου στην ύδρευση των ζώων λόγω του ότι είναι επικλινές και δεν συγκρατεί νερό.
- 4.** Στα Φαλάσαρνα τα σημάδια από τη βόσκηση στα λιμνία είναι ελάχιστα λόγω του ότι η κτηνοτροφία που ασκείται στην περιοχή είναι κατά το μεγαλύτερο ποσοστό οικόσιτη. Οι δυνατότητες των λιμνίων για ύδρευση ζώων είναι αρκετές αλλά περιορίζονται στο διάστημα Ιανουάριος – Μάρτιος κατά το οποίο ο υδροφόρος ορίζοντας είναι ψηλά.
- 5.** Στη Γαύδο το νερό που συγκεντρώνεται στους αρόλιθους είναι ελάχιστο (50 κ.μ.) και όταν είναι διαθέσιμο χρησιμοποιείται από τα ζώα που βόσκουν στην κάθε περιοχή. Οι ανάγκες τους όμως είναι πολλαπλάσιες και καλύπτονται από άλλες πηγές.